

Jeannette Geldens, Miep van Himbergen en Richard Steinfort zijn leden van de Kenniskring 'Kantelende kennis, integrale ontwikkeling van scholen en opleidingen' van Interactum. Zij zijn werkzaam bij de Pedagogische Hogeschool de Kempel in Helmond. Ieder participeert voor 0,2 fte in de kenniskring.



*Miep van Himbergen,
Jeannette Geldens
en Richard Steinfort*

Overwegingen om in een kenniskring te participeren.....

Het Interactum-lectoraat bestaat uit drie domeinen: het leren van leerlingen, het leren van studenten en het organiseren in de basisschool. Dit lectoraat onderzoekt of betekenisvol leren ook werkelijk leidt tot betere leerresultaten. Hierbij zijn vijf Interactum-pabo's betrokken die ieder drie opleidingsdocenten 'leveren' en een pilotschool alwaar het onderzoek plaatsvindt. Voor dit onderzoek wordt niet alleen naar de lerende gekeken, maar ook naar de organisatie van de basisschool en de consequenties voor het curriculum van de opleiding. Het is juist de integraliteit van dit lectoraat en de gelegenheid om onderzoek te verrichten, die ons alle drie aansprak. We ervaren het als een uitdaging om onderzoeksmatig met onderwijsvernieuwing bezig te zijn.

Wat is de kern van de kenniskring-activiteiten?

Het Lectoraat 'Kantelende kennis, integrale ontwikkeling van scholen en opleidingen' kent een grote kenniskring, die eens in de drie weken centraal bij elkaar komt in Utrecht. Hierin hebben drie lectoren en vijftien opleidingsdocenten zitting. In de tussenliggende weken werken de opleidingsdocenten per locatie in andere kringen: met de pilotschool, de studenten en volgend jaar ook met de docenten. Iedere kenniskring functioneert als een leerwerkgemeenschap waar de gemeenschappelijke inbreng op het vlak van betekenisverlening voor de lerende centraal staat. Iedere deelnemer in iedere kring is op bepaalde momenten lerende. Vraagsturing, de juiste vragen leren stellen, staat steeds centraal. Dit zal uiteindelijk om kanteling van leren vragen, richting betekenisverlening en vraagsturing van alle betrokkenen van de basisschool en de opleiding. Deze kanteling heeft consequenties voor de organisatie van beide instituten. Tot nu hebben de werkzaamheden vooral een verkennend karakter gehad, het opstarten van onderzoeksplannen en het opstellen van een theoretisch kader. Deze activiteiten zijn essentieel om een gemeenschappelijke taal te spreken.

Wat zijn de eerste ervaringen?

De eerste ervaringen zijn zeer positief. Het is interessant om de implicaties te onderzoeken van de wijze waarop de perspectiefverandering zich voltrekt bij onszelf als opleidingsdocent. Betekenisverlening en vraagsturing lijken zo vanzelfsprekend, maar op het moment dat je een leerwerkgemeenschap vormt met collega's, werkveld, leerlingen en studenten krijgt het begrip gelijkwaardigheid een nieuwe dimensie. Hierbij is het welbevinden van elke lerende een belangrijk uitgangspunt. Ook merken we dat je constant beperkt bent door eisen van buitenaf. Dit kunnen de eindtermen van de basisschool, maar ook de startbekwaamheden en de opleidingseisen van werkveld en overheid.

Wat levert het allemaal op?

Het zoeken naar een plaats binnen het curriculum is voorlopig het belangrijkste element. Het curriculum van Hogeschool De Kempel wordt momenteel ontworpen op basis van de SBL-competenties. Het gaat erom daarbinnen betekenisverlening en vraagsturing te plaatsen en tegelijkertijd te onderzoeken. Zo zijn we zowel onderzoeker, lerende als coach.

Hoe gebruiken we dat in de dagelijkse werkwijze?

Voor de dagelijkse praktijk betekent het dat we leren de goede vragen te stellen. Dat we leren onderzoeken, dat we stiltes niet meer direct opvullen, dat we niet direct meer sturen. Het betekent een gelijkwaardige opstelling van docenten ten opzichte van studenten; van de directeur van de basisschool ten opzichte van zijn collega's en ouders; en van leerkrachten en studenten ten opzichte van leerlingen.

Daar waar het onderzoek van het Interactum-lectoraat vereist dat doelgroepen bij elkaar komen, worden leerwerk-gemeenschappen gevormd. Eén van de leerwerk-gemeenschappen is de Kleine Kenniskring. Hierin hebben de directeur van basisschool 'De Ranonkel' te Someren, de schoolbegeleider van het 'OCGH' te Helmond en de drie opleidingsdocenten van 'De Kempel' zitting. Deze kenniskring heeft een scharnierfunctie voor de kenniskring op de pilotschool en de kenniskring met studenten. In deze laatste hebben ook mentoren van de pilotschool en overige scholen zitting. De schoolbegeleider begeleidt de directeur en de school inmiddels ook vanuit vraagsturing, welbevinden en betekenisverlening. Bovendien is hij samen met de directeur en het team op zoek naar de hierbij horende competenties.

Hieruit blijkt voorlopig al dat integraliteit, als succesbepalende factor, vereist is om organisaties en lerenden te laten kantelen. En daar zijn we toch naar op zoek?